తెల్లని చంద్రుడు; చల్లని వెన్నెల. తెల్లని పూలు; చల్లని గాలి. జాజిపందిరికింద నవారు మంచం; మంచంమీద మనిషి.

ఆ మనిషే కవి అయినట్లయితే తప్పక కవిత్వం అల్లేవాడు; కథకుడైనట్టయితే ఓ శృంగార ఘట్టాన్ని సృష్టించేవాడు; గాయకుడైతే ఒళ్ళు మరిచి గానం చేసేవాడు.

కాని ఆ మంచంమీద చేతులు రెండూ తలకింద పెట్టుకుని వెల్లకిలా పడుకున్నది గోపాలం! మామూలు

గోపాలంకూడా కాదు. ఆలోచనల వలలో చిక్కుకుని బయటపడటానికి అనేక ప్రయత్నాలు చేసిచేసి అలిసి సొలిసి విసిగి వేసారిపోయిన గోపాలం! అందుకని అతనికి పరిసరాలు ఏమీ ఆహ్లాదాన్ని కలిగించలేదు. పైగా అతను సుగంధపూరితమైన ఆ వాతావరణాన్ని సిగరెట్టుపొగతో కలుషితం చేస్తున్నాడు.

రాత్రి సుమారు ఎనిమిది గంటలు కావస్తోంది. మామూలుగా అయితే ఆసరికి గోపాలం భోజనం కానిచ్చేసి భుక్తాయాసం తీర్చుకోవటానికి అదే మంచం మీద అదేవిధంగా పడుకునేవాడు. ఇంతలోకే సుశీల పనులన్నీ చేసుకునివచ్చి పక్కనే మంచంమీద కూర్చునేది.

కానీ ఆ రోజు గోపాలం ఇంటికి రావటమే ఆలస్యంగా వచ్చాడు. సుశీల అతనికోసం ఎదురుచూస్తూ కూర్చుంది. వస్తూనే భారంగా కనిపించాడు.

"ఏమండీ! అట్లా ఉన్నారు? ఒంట్లో బాగాలేదా? ఇవాళ కొద్దిగా ఆలస్యం అయినట్లుందే? ఆఫీసులో పని ఎక్కువయిందా?" మొదలైన ప్రశ్నలన్నీ ఒక్కొక్కటే వేసింది.

గోపాలం దేనికీ సరిగ్గా సమాధానం చెప్పలేదు. "ఉఁ!, ఆఁ! ఉహుఁ!" అని పొడిగామాత్రం సమాధానాలిచ్చాడు. బట్టలుమార్చుకుని మొహం కడుక్కుని మంచంమీదికి చేరాడు. ఏం అడిగేందుకూ సమయం కాదని అప్పటికి ఊరుకుంది సుశీల.

కాఫీ సువాసన ఒక్కసారిగా నాసాపుటాల్లోకి వెళ్లింది. ప్రాణం లేచివచ్చినట్లయింది. ఏమిటా అని పక్కకి చూశాడు. సుశీల కాఫీగ్లాసుతో దగ్గిరికి వస్తోంది. మళ్ళీ మొహం అటువేపుకు తిప్పేసుకున్నాడు.

"ఏమండీ, కాస్త కాఫీ తాగండి. తలకాయ నెప్పి తగ్గుతుంది" అంది సుశీల అతను మొహం తిప్పిన వైపుకే వచ్చి. ఏమనాలో తోచలేదు గోపాలానికి.

"తలకాయ నెప్పని ఎవరు చెప్పారు?" అన్నాడు లేచి విసుగ్గా గ్లాసు చేతికందుకుంటూ.

"అదికూడా చెప్పాలిటండీ! నా కామాత్రం తెలీదూ" అంది పెద్ద ఆరిందాలాగా.

కాఫీ తాగుతున్నంతసేపూ సుశీల దృష్టి అంతా సన్నజాజి పందిరిమీద ఉంచింది. గోపాలం సుశీల వైపే చూస్తూ కాఫీ గ్లాసు ఖాళీ చేశాడు.

పొడుగాటి వాలుజడ; విశాలమైన నుదురు; ఎర్రటి కుంకుమ; చేపల్లాంటి కళ్ళు; కొనదేరిన ముక్కు; ఎప్పుడూ నవ్వుతున్నట్లుండే పెదిమలు; నవ్వితే సొట్ట పడే, చిదిమితే పాలుకారే బుగ్గలు; చేతివేళ్ళకి అమిరేట్లుండే సన్నని, చిన్న గడ్డం; గోపాలానికి సుశీలని చూడగానే జాలివేసింది. రోజూ ఉండే ఉత్సాహం, చురుకు ఆ కళ్లల్లో మాయమయ్యాయి. మొహం అంతా నల్లని విషాదం పులుముకున్నట్లుగా ఉంది. ఏదో ఆలోచిస్తోంది కాబోలు! ఒక్కసారి ఉలిక్కి పడింది. గోపాలం కాఫీ తాగేసి మళ్లీ అటువైపు తిరిగి పడుకున్నాడు. మెల్లిగా గ్లాసు తీసుకుని అక్కడి నించి వెళ్ళిపోయింది.

అంతవరకూ ఉన్న ఆలోచనలు మాని, సుశీల వెళ్ళిపోగానే ఆమెని గురించే ఆలోచించటం మొదలు పెట్టాడు గోపాలం. తను సుశీలని ఏ విధంగా ప్రేమించి పెళ్ళిచేసుకున్నదీ నెమరువేసుకోసాగాడు. ఇంకే అభ్యంతరమూలేకపోయినా బొత్తిగా బీదవాళ్ళని, కట్నాలూ కానుకలూ ఇచ్చుకోలేరని, పండగ పబ్బం వస్తే అల్లుడికి సరిఅయిన మర్యాద చేయలేరని, ఈ సంబంధం వద్దని మొదట గొడవ పెట్టారు గోపాలం దగ్గిరబంధువులంతా. కానీ సుశీలను, ఆమె రూపాన్ని, అంతకంటె ఎక్కువ ఆమె గుణాన్ని, మంచితనాన్ని చూసి గోపాలం పట్టుపట్టాడు ఈ పెళ్ళి జరిగి తీరాలని. పట్టుదల నెరవేరింది. ఇవన్ని తలుచుకునే సరికి గోపాలం పెదవులమీద గర్వంతో కూడిన ఒక చిరునవ్వు మెరిసి మాయమయింది.

"చల్లగాలిలో ఎందుకండీ, లోపలికి పదండి. జలుబు చేస్తుంది" అంది సుశీల వస్తూనే గుడ్డు పత్తికాయల్లా చేసుకుని పడుకున్న గోపాలాన్ని చూసి. అంటూండగానే గోపాలం ఒక తుమ్ముతుమ్మాడు. లేచి తొందర తొందరగా నడుచుకుంటూ లోపలికి వెళ్ళాడు. వెనకాలే సుశీల మంచం తీసుకువస్తూ అంది, "కొద్దిగా అన్నం తింటారా!" అని.

"ఊహుఁ!" గోపాలం ఏమీ మాట్లాడదలుచుకో లేదట్లే ఉంది.

"పోనీ, మజ్జిగైనా పోసుకు తినండీ, వేడి చేస్తుంది లేకపోతే." బ్రతిమాలింది.

ఈసారి గోపాలానికి బాగానే కోపం వచ్చింది. ఏదో తన మానాన తన్ని ఉండనీయకుండా ఏమిటా

రాయప్రోలు బ్రహ్మానందశాస్త్రి

బాధ అనుకున్నాడు.

"బయట పడుకుంటే జలుబు చేస్తుంది. అన్నం తినకపోతే వేడి చేస్తుంది. తింటే అజీర్తి చేస్తుంది. ఇంక ఏం చేయాలంటావు? ఏం చేసినా ఏం చెయ్యక పోయినా ఏదో జరిగేట్లే ఉంది నువ్వు చెప్పే తీరు చూస్తే" అన్నాడు వీలయినంత విసుగ్గా. భార్యని విసుక్కోవలసి రావటం అతని అనుభవానికి అంత అలవాటు లేదు. అందుకని ఎప్పుడూకూడా ఉన్నంత విసుగు మాటల్లో ధ్వనించదు. ఏం జరిగిందో ఏమిటో అర్థంకాక దిక్కుమొహం వేసింది సుశీల.

ఆ మొహం చూసేసరికి మళ్ళీ జాలివేసింది గోపాలానికి. తన అసమర్థతకు ఆవిణ్ణి విసుక్కోవటం దేనికీ అనుకున్నాడు. పాడు ఆలోచనలతో తనకు తానుగా సతమతమౌతూ మధ్యలో ఆమెను బాధ పెడుతున్నాడు. అయినా ఒక్క మాట అడిగేస్తే తీరిపోతుంది. ఎందుకీ జాప్యం?

"మీ అన్నయ్య చచ్చిపోయాడంటే ఏమంటావు?" అన్నాడు గోపాలం సుశీలవంక నిశితంగా చూస్తూ. అసలే దిక్కుచచ్చిపోయిన సుశీల ఈ ధోరణి చూసి మరీ కలవరపడింది. ఏం సమాధానం చెప్పాలో అర్థంకాక గోపాలం ప్రశ్ననే రెట్టించినట్లుగా అంది "అన్నయ్య చచ్చిపోవటమా?" అని.

ఆమె రెట్టించిన తీరు చూసి గోపాలం అనుమానం ధ్రువపడింది. ఎవ్వరూ చుట్టాలు లేరని చెప్పిన మాట అబద్ధమన్నమాట! అదే అడిగాడు.

"ఇవాళ ఇట్లా మాట్లాడుతున్నారేమిటండీ? మీ ఒంట్లో సరిగ్గా ఉందా? నా కసలు అన్నయ్యలెవ్వరూ లేరండీ. అసలు అంత దగ్గిర బంధువులెవ్వరు లేనేలేరు. ఎవరైనా ఏదైనా చావుకబురు తెచ్చారా?" అంది సుశీల భయంగా, గాబరాగా.

సుశీల మాటలతీరు చూస్తుంటే గోపాలానికి అందులో అబద్ధం ఉన్నట్లనిపించలేదు. తను ఏమైనా బయటపడతాడేమో అని భయంవేసి ... "ఆఁ! అదేలే. ఎవరో ఫలానివాళ్ళు పోయారంటే ... నాకు మనస్సు వికలమయింది" అన్నాడు తడుముకుంటూ.

"మొత్తానికి భలేవారండీ! నన్ను హడలకొట్టారు. అయినా మీరు ఎలా నమ్మారండీ? నాకు నా అమ్మ తప్ప ఇంకెవ్వరూ లేరని తెలుసుకదా. సర్లెండి. ఇంక భోజనం చేద్దురుగాని రండి" అంది సుశీల కుదుటపడిన మనస్సుతో. గోపాలం అడ్డు చెప్పలేదు.

ఆ రాత్రి గోపాలానికి నిద్ర పట్టలేదు. ఇంకా అతనికి ఆ రోజు సాయంత్రం జరిగిన సంఘటనే జ్ఞాపకంవస్తోంది.

తను ఓ స్నేహితుని ఇంటికి వెళ్ళాడు ఏదో పని మీద. ఇల్లు నీటుగా ఉంది. గోడలనిండా ఫోటోలు, క్యాలండర్లు తీరుగా అమర్చబడి ఉన్నాయి. టేబుల్ మీద రేడియో, ఫాను ఉన్నాయి. పక్కనే ఫోటో ఆల్బమ్‌కూడా ఉంది. ఫ్రెండ్‌కోసం ఎదురుచూస్తూ ఏమీ తోచక ఆల్బమ్ తిరగేస్తున్నాడుతను. హఠాత్తుగా తన దృష్టి ఒక ఫోటోమీద నిలిచి పోయింది.

పొడుగాటి వాలుజడ; విశాలమైన నుదురు, గుండ్రని బొట్టు; చేపల్లాంటి కళ్ళు; కొనదేరిన ముక్కు; నవ్వుతున్నట్టున్న పెదవులు; గుండ్రటి బుగ్గలు; చిన్న గడ్డం.

ఒక్కసారిగా అదిరిపోయాడు తను. ఇదేమిటి? ఈ ఫోటో ఇక్కడి కెలా వచ్చింది? తన బుర్ర ఒక్కసారిగా వేడెక్కిపోయింది. వివేకంతవరకు చల్లబరుచుకుని, స్నేహితుణ్ణి అడిగి తేల్చివేసుకుందామను కున్నాడు తను.

మాటల్లో ఆ ఫోటోసంగతి అడిగాడు తను. అతని ఒళ్ళు ఒక్కసారిగా జలదరించింది. "అదా. . . మా చెల్లెలిది లెండి. . ." అంటూ నసిగి మాట తప్పించేశాడు. మరీ అల్లరి పెడితే మర్యాదగా ఉండదని తను ఏమీ అనలేదు, ఇంటికి వచ్చి తేల్చుకోవచ్చులే అని. అతని ఆ ప్రవర్తనతో తనలో నాటుకున్న అనుమానపు విత్తనాలకు నీళ్ళు చల్లినట్లయింది.

కానీ సుశీలని చూస్తే ఆమెకి ఏ విధమైన కళంకం అంటగట్టడం మహాపాపం అనిపిస్తోంది. ఆమె తన పేరుకే ఎప్పుడూ కళంకం తెచ్చుకోదు. 'భగవాన్! కథల్లోలాగా, సినిమాల్లోలాగా నా ఈ అనుమానం వట్టిది అని రుజువు చెయ్యి. రుజువు లేకుండా నేను మనశ్శాంతి పొందలేను. ఎందుకంటే నేను మానవుణ్ణి' అనుకున్నాడు గోపాలం.

పై సంఘటనతో నిశ్చలంగా ఉన్న నీటిలో రాయి విసిరినట్లయింది. కొంతసేపు ఓపిక పడితేకాని అలజడి తగ్గదు. గోపాలం తెగ మథన పడిపోతున్నాడు. 'తను స్నేహితుని ఇంటికి వెళ్ళకుండాఉన్నా బాగుండేది' అనుకున్నాడు. తను మోసపోయాడు అనుకుంటూంటే

(తరువాయి 34 వ పేజీలో)

రుజువయింది

(31 వ పేజీ తరువాయి)

మరింత బాధగా ఉంది.

ఒకళ్లను గురించి ఏమీ తెలియనంతవరకూ వాళ్లను మంచివాళ్లనుకుంటూ, వాళ్లతో మంచిగానే వ్యవహరిస్తాం. కానీ వాళ్లను గురించి చెడ్డగా విన్నప్పుడు మనం హృదయపూర్వకంగా వాళ్లతో పూర్వం మసిలిన విధంగా మసలలేము. ఆ విన్నది అబద్ధం అనికూడా రుజువు దొరికేదాకా నమ్మలేము. వాళ్లను గురించి చెడుగా విన్నప్పుడు, వాళ్లను ఎంతగా ప్రేమిస్తామో అంత బాధపడటం సహజం.

తెల్లారింది.

గోపాలం సాధ్యమైనంతవరకూ మామూలుగా ఉండటానికి ప్రయత్నించాడు. ఆ రోజు సెలవురోజు కావటంచేత గోపాలం పూర్తిగా ఇంట్లోనే ఉండి పోయాడు. సెలవురోజు సాయంత్రం అలా పార్కు వైపుకు షికారు వెళ్లిరావటం వాళ్లకు అలవాటు. సాయంత్రం మామూలుగానే బయలుదేరదామన్నాడు సుశీలతో గోపాలం. 'ఫరవాలేదు. బండి దారిలో

పేద సంసారం —శ్రీ టి. కె. పోతిపేదు

పడుతోంది' అనుకుంది సుశీల. అయితే గోపాలం సుశీలని ఆ రోజు పార్కువైపుకే తీసుకువెళ్ల లేదు. ఎవరో స్నేహితుడింటికని తీసుకువెళ్లాడు. అదేమంటే "వాళ్లుకూడా వస్తారివాళ" అన్నాడు.

ముందు గదిలో పిల్లలు ఆడుకుంటున్నారు. వీళ్లను చూస్తూనే, "డాడీ, ఎవరో వచ్చారు" అంటూ లోపలికి పరిగెత్తుకుపోయారు. అతను వచ్చి గోపాలానికి విష్ చేశాడు. సుశీల ఇల్లంతా కలయజూస్తోంది.

ఇప్పుడే వస్తానని చెప్పి అతను లోపలికి వెళ్లాడు. ఇంతలో గోపాలం ఆల్బమ్ తీసి సుశీలకు ఆ ఫోటో చూపించాడు. సుశీల ఉలిక్కిపడింది. 'తన ఫోటో వీళ్ల ఆల్బమ్‌లోకి ఎలా వచ్చిందా?' అని ఆశ్చర్య పోయింది! దీనికి సమాధాన మేమిటన్నట్లుగా చూశాడు గోపాలం సుశీలవంక.

సుశీలకు అంతా అయోమయంగా ఉంది. పోనీ, ఇతను ఎవరైనా తెలిసినవాడా? అంటే తనకి ఎప్పుడూ చూసినట్లు గుర్తుకూడా లేదాయె! పోనీ, తన ఫోటో ఎవరికైనా స్నేహితురాలికి ఇచ్చిందా అంటే అదీ లేదు! అసలు తను ఆ ఫోటో ఎప్పుడో తీయించుకుంది ఎవరి బలవంతంవల్లనో. తన దగ్గిర అసలు ఆ కాపీయే లేదు! అంతులేని ఆలోచనలతో సతమతమౌతూంది!

ఇంతలో అతను కాఫీ పట్టుకుని వచ్చాడు భార్యతో సహా. కాఫీలు టేబుల్‌మీద పెట్టి, ఆవిణ్ణి గోపాలం సుశీలలకు పరిచయం చేశాడు. నిజానికి అంతవరకూ అతను సుశీలను సరిగ్గా చూడనేలేదు. ఆమెని చూస్తూనే ఆఘాతం తగిలినట్లయి, "మిమ్మల్ని ఎక్కడో చూసినట్లుందే?" అన్నాడు తనేమంటున్నాడో తనకే తెలియకుండా.

దానితో సుశీలకు మరింత కంగారు పట్టుకుంది.

అతని భార్య తెల్లబోయి చూస్తోంది.

కాఫీ పొగలు కక్కుతూంది.

గోపాలానికి అరికాలిమంట నెత్తికెక్కుతూంది. ఇక ఉండబట్టలేక అనేశాడు — "నీ చెల్లెలోయ్!"

"చెల్లెలా!" అంది అతని భార్య.

గోపాలం అతని మొహంవంక చూస్తున్నాడు.

అతని మొహం ఒక్కసారిగా వికసించింది. చిరునవ్వు పెదవులమీద తొణికిసలాడింది.

"ఆఁ, అవును. ఇప్పుడు తెలిసింది" అంటూ టేబుల్‌మీద ఉన్న ఫోటో ఆల్బమ్ తీసి భార్యకు చూపించాడు. ఆమెకూడా ఆల్బమ్‌లో ఒకసారి, సుశీలవంక ఒకసారి చూసి ఒక చిరునవ్వు నవ్వింది.

వీళ్లిద్దరి నవ్వుల్నీ అయోమయంగా చూస్తూ కూర్చున్నారు గోపాలం, సుశీల. గోపాలం నిలదొక్కుకోలేకపోతున్నాడు. చేతనైనంత సభ్యతతోనే విషయం తెలుసుకోవాలనుకున్నాడు.

"నీకేం తెలిసిందోకానీ నాకేం అర్థం కావటం లేదు" అన్నాడు తనూ చిరునవ్వు పెదవులమీదికి బలవంతంగా నెట్టుతూ.

"ఏమీలేదు. పెళ్లిచూపులకు రమ్మని రాస్తూ ఒకసారి. ఎవరి దగ్గిరనుంచో ఉత్తరం వచ్చింది ఈ ఫోటోతోపాటుగా. అప్పటికే నాకు ఈ ఏడనో సంబంధం ఖాయం చేసుకోవటంతో నేనసలు చూపులకే వెళ్లలేదు. వాళ్లకు సమాధానం కూడా ఇచ్చినట్లు గుర్తులేదు. ఆ తరవాత పెళ్లి అయిన కొత్తలోనే ఈవిడకి ఫోటో చూపించాను. 'చాలా బాగుందండీ, ఎవరిదీ?' అంది. వివరించి చెప్పాను. 'అలాగా' అంది. 'పోనీ ఫోటో తిరిగి పంపించెయ్యకూడదండీ. మర్యాదగా ఉండదు లేకపోతే' అంది. 'అవును, నిజమే' అనుకుని ఆ మరునాడే ఫోటో పంపించేశాను, 'నా కప్పుడే పెళ్లి అయిపోయిం'దని రాస్తూ. తీరా కొన్నిరోజులకి ఆ కవరు నాకే తిరిగి వచ్చింది 'అడ్రసీ నాట్ ఫౌండ్' అని. ఈవిడ 'పోనీలెండి, ఆల్బమ్‌లో ఉంచుదాము, మన దగ్గిరే ఈ ఫోటో ఉండాలని రాసిఉందేమో. లేకపోతే మీరు మొదట్లోనే పంపించిఉండేవారు' అంది. నేనేమీ అభ్యంతరం పెట్టలేదు. ఇది ఎప్పటి మాట! పదేళ్ల కిందటి మాట! అందుకే నిన్న నువ్వు 'ఈ ఫోటో ఎవరిది?' అని అడగ్గానే ఏం చెప్పాలో తెలీక తత్తరపడ్డాను. సరే. ఇవాళ ఈవిణ్ణి చూశాక 'ఎక్కడో చూసినట్లుంది' అనిపించింది. నువ్వు 'మా చెల్లెలోయ్' అనగానే నేను నిన్న అన్నమాట గుర్తుకు వచ్చింది" అన్నాడు అతను పెద్ద గాథ వివరిస్తూ.

చిక్కుసమస్యను విడదీసినట్లయింది గోపాలానికీ సుశీలకీ. ఇద్దరూ ఒకరి ముఖా లొకరు చూసుకున్నారు.

"మా ఆడబిడ్డ కొద్దిగా రావటానికి వీలవక రాలేకపోయాను. ఏదైనా విశేషమా?" అంది ఆవిడ నవ్వుతూ ఎంతో కలుపుగోలుగా. సిగ్గుతో తల వంచుకుంది సుశీల.

గోపాలానికి ఆవిణ్ణి చూస్తే చాలా ఆశ్చర్యం వేసింది. ఆవిడ మనస్తత్వంలో చనవాన్ని పోల్చి చూసుకున్నాడు. సక్కుకీ నాగలోకానికీ ఉన్నంత తేడా కనిపించింది. అక్కడున్నవా రందరిలోకల్లా తను పెద్ద అనుమానం మనిషి అని రుజువయింది. వాళ్లు మానవులు కాదేమోననే అనుమానం కూడా కలిగింది!

"అరే, పూర్తిగా చల్లారిపోయిందే!" అన్నాడు అతను కాఫీకప్పు చేత్తో పట్టుకు చూస్తూ.

"అవును" అనుకున్నాడు గోపాలం.

తన అనుమానాలకు బాగా నొచ్చుకున్నాడు గోపాలం.

"సరే, చివరికి అసలువాళ్లకే చేరిందన్నమాట ఫోటో!" అన్నాడు అతను ఫోటో గోపాలానికి ఇచ్చి వేస్తూ.

ఇవ్వటం ఇష్టం లేనట్లు మొహం పెట్టింది అతని భార్య.

ఈసారైనా తన సభ్యత నిరూపించుకోవాలను కున్నాడు గోపాలం.

"వద్దు! వద్దు! ఇది ఎప్పటికైనా నీ దగ్గిర ఉండవలసిందే! అసలు నీ చెల్లెలే నా దగ్గిర ఉండగా ఈ ఫోటో ఎందుకోయ్ నాకు?" అన్నాడు చమత్కారం మిళాయించి.

అందరి ముఖాలూ చిరునవ్వులతో వెల్లివిరిశాయి. ★